

SKL:s agenda för integration

OM ASYLMOTTAGANDE OCH NYANLÄNDAS ETABLERING

Förord

En av de viktigaste frågorna för vårt samhälle de kommande åren är integrationen av nyanlända. Sveriges jämförelsevis omfattande mottagande av asylsökande och nyanlända innebär stora och långsiktiga utmaningar. De som kommer hit ska kunna erbjudas bostäder, skola, utbildning och arbete – och kommer också att utgöra en tillgång för vårt land. För att hitta bra lösningar måste staten och kommuner, landsting och regioner arbeta tillsammans.

I denna agenda för integration redovisar Sveriges Kommuner och Landsting ett stort antal punkter med förslag till förbättringar av asyl- och flyktingmottagandet. Agendan innehåller både förslag som i första hand riktar sig till regering och riksdag och utvecklingsområden för kommuner, landsting och regioner. Vårt fokus i agendan är hur de samlade offentliga resurserna för asylmottagande och nyanländas etablering kan användas effektivare, leda till bättre resultat och bidra till utveckling och en hållbar integration.

SKL:s agenda för integration har fastställts av SKL:s styrelse den 10 mars 2017.

Stockholm i mars 2017

Lena Micko

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

Inledning	5
1 Mottagande och bosättning	7
Våra förslag till staten	8
Asylmottagandet.....	8
Bosättning av nyanlända samt bostäder	10
Prognoser, statistik och uppföljning	12
Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner	13
2 Etableringen på arbetsmarknaden	14
Våra förslag till staten	14
Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner	17
3 Integration i samhället	19
Våra förslag till staten	19
Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner	20
4 Barn och unga	22
Våra förslag till staten	22
Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner	25
5 Hälsa	27
Våra förslag till staten	27
Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner	28
6 Ersättningar till kommuner och landsting	30
Våra förslag till staten	30
7 Forskning och utveckling.....	32
Våra förslag till staten	32
8 Sammanställning av förslagen till staten	33

Inledning

En framgångsrik integration är starkt bidragande till vår framtida tillväxt och välfärd och utvecklingen av vår demokrati. Det övergripande målet är att alla som kommer till Sverige ska etablera sig i det svenska samhället och på arbetsmarknaden. Ansvaret för detta delas mellan individen och samhället vars stöd i olika former måste bidra till integration och egenförsörjning.

Vi har under många år haft ett omfattande asylmottagande, som var särskilt högt under 2015. Ett stort mottagande innebär betydande initiala utmaningar. Även efter att människor fått asyl återstår stora utmaningar som handlar om arbete, utbildning och bostäder för de nyanlända som ska etablera sig i Sverige – utmaningar som kvarstår under många år.

Lyckas vi inte med integrationen finns risker för ett ökande utanförskap och motsättningar mellan olika grupper. Vi behöver också vara rustade för att fler människor på flykt kommer att söka sig hit framöver.

SKL:s agenda för integration omfattar sextiofem konkreta punkter med förslag till staten och ett antal utvecklingsområden för kommuner, landsting och regioner om hur vårt samhälle kan möta några av vår tids viktigaste frågor. Agendan ersätter SKL:s tidigare åtgärdsprogram 35 åtgärdsförslag för ett hållbart asyl- och flykting-mottagande samt Behov av regeländringar med anledning av flyktingsituationen.

Statligt ansvar med många aktörer

Asyl- och flyktingmottagandet är huvudsakligen ett statligt ansvar, vilket bland annat innebär att staten ska stå för de kostnader som uppkommer. I det praktiska arbetet har kommunerna men också landstingen och regionerna en avgörande roll för ett bra mottagande. Det civila samhället och näringslivet är andra viktiga aktörer. Endast gemensamt kan vi skapa goda förutsättningar för de nyanlända, vilka också själva har ett ansvar för sin framgång.

Möjligheterna till framgång i mottagandet och etableringen beror till viss del på kommunala aktörers eget arbete. Men framgången är i hög grad beroende och kan även begränsas av de förutsättningar som skapas av regelverk och ekonomiska villkor samt av myndigheternas verksamhet och samarbete.

Många politikområden och perspektiv är viktiga för en lyckad integration

Under hösten 2016 har SKL kartlagt dagens situation utifrån ett brett perspektiv och analyserat olika framtida behov. I arbetet har vi haft kontakt med många kommuner och landsting för att få in erfarenheter och synpunkter.

I arbetet har vi identifierat ett antal hörnstenar – eller perspektiv – som vi menar behöver finnas med i princip i allt arbete som rör asylmottagande och nyanländas etablering. Dessa är:

- Helhetssyn och samordning
- Samverkan mellan olika aktörer
- Jämn fördelning i landet
- Lokal och individuell anpassning
- Kunskap, statistik och planeringsförutsättningar
- Ekonomiska förutsättningar

Våra analyser, diskussioner och kontakter har resulterat i ett stort antal förslag som bygger på att staten och kommuner, landsting och regioner har en gemensam grundsyn att samhällets samlade resurser ska användas så effektivt som möjligt. Vi har därför tagit fram både förslag till åtgärder som staten bör vidta och viktiga utvecklingsområden för kommuner, landsting och regioner. SKL ska på olika sätt stödja våra medlemmar i deras arbete. Till exempel genom att skapa arenor för erfarenhetsutbyte, bidra med kunskapsunderlag och sprida goda exempel. SKL för också dialog med staten samt verkar för en ökad samverkan och förändringar som förbättrar förutsättningarna för framgång.

Förslagen omfattar mottagningssystemen, etableringen på arbetsmarknaden, integration i samhället, barn och unga, hälsa, ersättningar till kommuner och landsting samt forskning och utveckling. Tillsammans utgör de SKL:s agenda för integration.

1 Mottagande och bosättning

Utgångspunkter

Det övergripande målet för mottagandet ska vara att ge nyanlända förutsättningar för etablering i samhället och på arbetsmarknaden. System och processer för asylmottagande, kommunmottagande och bosättning måste utgå från att alla asylsökande är potentiella nyanlända.

Den statliga styrningen av mottagandet av asylsökande, ensamkommande barn och nyanlända måste i betydligt högre grad än idag präglas av en helhetssyn och samordning mellan olika politikområden. Samspelet och samsynen mellan statliga aktörer, regioner och kommuner kring utmaningar och möjligheter i mottagningsystemet behöver stärkas. För ett gott mottagande av nyanlända är det angeläget att vidareutveckla samverkan med civilsamhället och näringslivet.

En sammanhållen planering och samråd mellan stat, landsting eller region och kommun om boende till asylsökande och bosättning efter uppehållstillstånd måste komma till stånd. Därigenom får kommunerna och landstingen betydligt bättre förutsättningar att planera, leda och styra sina åtaganden i mottagandet och bosättningsarbetet. Det ger också bättre möjligheter för att skapa beredskap för ökat mottagande. Möjlighet till olika driftsformer för asylboenden behöver finnas.

Ett bättre mottagande av asylsökande ensamkommande barn kan åstadkommas om staten tar ett samlat ansvar för det initiala mottagandet och ankomstboenden.

Mottagnings- och bosättningsystemen måste bidra till en jämnare fördelning av asylsökande och nyanlända inom och mellan kommuner och regioner. Det förbättrar möjligheterna till en god integration och motverkar segregation. En fördelningsnyckel för asylboenden måste införas. Reglerna för eget boende och självbosättning måste ändras för att säkerställa hållbara bostadsförhållandena.

Alla nyanlända i Sverige måste kunna erbjudas goda bostäder. Det underlättas av en jämnare fördelning. Kommunerna måste också ges bättre formella och ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla fler bostäder.

Staten behöver ta ett samlat ansvar för de som vistas illegalt i landet. Ansvaret ska inte läggas över på socialtjänsten utan tydliga regler och nödvändiga resurser.

Kommuner, landsting och regioner behöver bättre underlag för prognoser, planering och uppföljning av mottagandet. Utveckling av digitala lösningar för utbyte av information mellan kommuner och myndigheter effektiviserar processerna och ger kommuner, landsting och regioner bättre information och planeringsförutsättningar

Våra förslag till staten

Asylmottagandet

1. Inför en fördelningsnyckel och överenskommelser för asylboenden

Asylboenden är ojämnt fördelade och tar inte hänsyn till kapaciteten i lokalsamhället. Det måste införas ett regionalt samråd mellan kommunerna, landstinget/regionen och berörda statliga aktörer om en fördelningsnyckel på kommunnivå för asylboenden. Fördelningsnyckeln bör utgå från antalet asylsökande och nyanlända, antal asylsökande som bosätter sig i eget boende och befolkningsstorlek. Fördelningsnyckeln bör också stödja bosättningsarbetet efter uppehållstillstånd.

Med fördelningsnyckeln som grund tecknas en överenskommelse mellan stat, region eller landsting och kommun om planeringen för anläggningsboenden. Olika driftsformer för anläggningsboenden ska kunna användas som utgår från lokala möjligheter och behov. Det kan innebära såväl upphandling från privata aktörer, som boenden i statlig, landstings-, region- eller kommunal regi samt avtal med organisationer inom det civila samhället. Största möjliga kontinuitet ska eftersträvas, både för den asylsökande och för kommunen. Det är särskilt viktigt att barn och unga tillförsäkras trygghet i skolan och på fritiden. Ur kommunens perspektiv är det viktigt med stabilitet kring de insatser och investeringar som görs i asylmottagandet.

2. Förändra ebo-reglerna efter försöksverksamhet

För att motverka de negativa konsekvenserna av systemet med eget boende (ebo) – inte minst för barnen - behöver förändringar genomföras som innebär att vissa kriterier i boendet ska vara uppfyllda för att ebo under asyltiden ska godkännas. En viktig utgångspunkt för sådana kriterier ska vara bostadssituationen för barn och unga. Asylsökande ska vidare vara skyldiga att vara registrerade på den adress som den enskilde bor på i likhet med andra personer och kommunerna måste få tillgång till denna information.

En försöksverksamhet med förändrade regler för ebo bör genomföras omgående i ett antal kommuner. Försöksverksamheten bör genomföras i samverkan mellan kommunsektorn och staten och syfta till att ta fram fungerande kriterier och rutiner och ge möjlighet att utveckla och utvärdera ett förändrat boendesystem. Försöksverksamheten bör även omfatta självbosättning i samband med uppehållstillstånd oavsett om den nyanlända har bott i anläggningsboende (abo) eller ebo under asyltiden.

3. Utred ibo – alternativ möjlighet till inneboende

Privatpersoner kan i nuläget inte ingå avtal med Migrationsverket om att organiserat hyra ut boende till asylsökande som till exempel en andrahandslägenhet, inneboenderum eller gäststuga. Möjligheten att införa ett mer organiserat inneboende i privatbostad – ibo – bör utredas i syfte att få ett jämnare asylmottagande över landet. Ibo skulle vara en ny mellanform för asylboende som ökar utbudet av bostäder som inte finns tillgängliga idag och tar tillvara initiativ och möjligheter som civilsamhället kan bistå med.

4. Låt kommunerna erbjuda insatser till asylsökande

Utgångspunkten måste vara att asylprocessen ska vara så kort som möjligt. I tider när asylprocessen blir längre till följd av högt mottagande måste dock insatser till asylsökande säkerställas för att ta tillvara tid och kompetens. Det bör finnas möjlighet för kommuner och regioner att efter överenskommelse med staten och mot statlig ersättning erbjuda kompetenshöjande insatser till asylsökande. Insatserna kan avse till exempel svenskundervisning och praktik hos olika arbetsgivare i kommunen. Asylsökande i ebo måste ha samma tillgång till insatser som asylsökande i abo. Hinder för asylsökande att jobba måste undanröjas. Statliga ersättningssystem och kommunernas och regionernas befogenheter för utökade möjligheter att erbjuda insatser till asylsökande behöver ses över. Befogenheter behöver också ses över om kommunala aktörer ska kunna driva anläggningsboenden efter överenskommelse med staten (se första punkten i detta avsnitt).

5. Utred hur asylsökande omfattas av försäkringar

Det finns en risk att asylsökande som deltar i aktiviteter och praktikinsatser som erbjuds av det civila samhället och olika arbetsgivare inte omfattas av befintligt försäkringsskydd. Försäkringsfrågan behöver utredas och få en generell lösning för att inte utgöra ett hinder för enskildas möjligheter att delta i insatser under asyltiden.

6. Säkerställ att asylsökande kan resa med kollektivtrafik

Asylsökande kan ha begränsade möjligheter att resa till offentlig och annan service på grund av att kollektivtrafik vid asylboende samt tillgång och medel till färdbiljetter saknas. Samarbetet mellan staten och regionala kollektivtrafikmyndigheter måste utvecklas för att underlätta asylsökandes resor. Staten bör täcka asylsökandes kostnader för färdbiljetter alternativt ombesörja och bekosta transporter till och från asylboenden på andra sätt när det inte rimligen går att lösa med kollektivtrafik.

7. Se över regelverken så att rättigheterna blir lika för alla i samma situation

Vissa regler på migrationsområdet innebär att personer hamnar mellan systemen. Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) behöver ändras så att den omfattar även barn som söker asyl och bor hos en vårdnadshavare med uppehållstillstånd. LMA behöver också tydliggöras i fråga om vilken huvudman som har ansvar för försörjning av personer som får tidsbegränsade uppehållstillstånd som inte ligger till grund för folkbokföring. Skollagen och regelverket kring hälso- och sjukvård måste ändras så att även de som får uppehållstillstånd kortare än ett år, har rätt att gå i skolan och få hälso- och sjukvård.

8. Säkerställ tillgänglig information och vägledning om nya regelverk

Av nya regelverk på migrationsområdet följer många frågeställningar från enskilda, kommunala aktörer, arbetsgivare, organisationer och allmänheten. Otydlighet och brist på tillgänglig vägledning och stöd från staten skapar oro och osäkerhet hos enskilda och ger kommuner och landsting sämre förutsättningar i sina åtaganden. Staten måste säkerställa att tydlig information till olika målgrupper finns tillgänglig i god tid innan regelverken börjar tillämpas och att

praktiskt stöd ges till enskilda i migrationsärenden. Det gäller till exempel hantering av ansökan om förlängning av tidsbegränsade uppehållstillstånd, krav på anställning för möjlighet till permanent uppehållstillstånd, familjeåterföreningsfrågor och vad som gäller avseende lagförslaget om uppehållstillstånd för gymnasiestudier.

9. Säkerställ att staten tar det samlade ansvaret för de som får avslag på ansökan om asyl

Ansvarsfördelningen mellan staten och kommunernas socialtjänst för personer som inte längre har rätt till bistånd enligt LMA måste förtydligas. Åtgärder på nationell nivå måste stödja och synkroniseras med det lokala arbetet. Staten måste tydliggöra och också i praktiken ta sitt samlade ansvar från avslagsbeslut till återvändande eller avvisning. Socialtjänstens ansvar och åtaganden måste vara tydligt reglerade och finansierade.

Bosättning av nyanlända samt bostäder

10. Säkerställ en närhetsprincip i bosättningen efter uppehållstillstånd

Matchningen mellan individ och kommun måste utvecklas för att säkerställa effektivitet i bosättningsarbetet och bättre förutsättningar för etablering. Närhetsprincipen behöver tillämpas i så stor utsträckning som möjligt. Det innebär att nyanlända i första hand anvisas till och avräknas från kommuntalet i den kommun där de har bott i anläggningsboende. Kommuner och lokalsamhället får då bättre förutsättningar att fokusera på tidiga insatser som ger långsiktiga effekter. De nyanlända hushållen får bättre förutsättningar att vid bosättning fortsätta den redan påbörjade etableringen i lokalsamhället och i skolan. Erfarenheter visar att sannolikheten att nyanlända accepterar och stannar på bosättningsorten ökar när närhetsprincipen tillämpas i bosättningen.

11. Låt kommuner - som vill och kan - ta emot fler nyanlända än kommuntalet

SKL står bakom fördelningsprinciperna för nyanländas bosättning som bygger på förutsättningarna på arbetsmarknaden, befolkningsstorlek och övrigt asyl- och flyktningmottagande. Men läget på bostadsmarknaden innebär stora utmaningar för ett antal kommuner att få fram bostäder. Möjlighet till omfördelning mellan kommuner och län måste finnas för att nyanlända ska kunna erbjudas boende som ger bättre förutsättningar för etablering. Kommuner som vill, bör ges möjlighet att ta emot fler nyanlända än sitt kommunal med hänvisning till lokala bedömningar av behoven på arbetsmarknaden.

12. Beakta mottagandet av anhöriga vid anvisning

En betydande del av kommunernas hela bostadsåtagande, kan vara bostadsanskaffning för anhöriga till såväl ensamkommande barn som övriga nyanlända. En ordning där mottagandet av anhöriga ingår i årsplaneringen för kommunmottagandet kan skapa bättre planeringsförutsättningar för kommunerna och synliggöra deras åtagande bättre.

13. Låt även de som haft ebo under asyltiden kunna anvisas en kommun för bostad

Personer som har bott i eget boende under asyltiden har idag inga möjligheter att få hjälp med en anvisning till bostad efter beviljat uppehållstillstånd. Det ursprungliga valet av ebo under asyltiden behöver inte motsvara individens behov av boende under etableringen. För den enskilde kan besked om uppehållstillstånd och planering för familjeåterförening innebära behov av ett nytt ställningstagande kring boende och bostadsort. Staten bör därför ge fler nyanlända möjlighet att erbjudas boende i kommun efter anvisning. Möjligheten att bosätta sig själv, utanför anvisningssystemet, bör vara kopplat till att den nyanlända har ett hållbart boende. Det gäller nyanlända som har bott i såväl ebo som abo under asyltiden.

14. Ge kommunerna bättre ekonomiska förutsättningar för bostäder för nyanlända

Alla kommuner, såväl de som har stark tillväxt som de på svaga bostadsmarknader, ska kunna erbjuda olika typer av boendelösningar för nyanlända. Finansieringsförutsättningarna för bostadsbyggande och renovering måste förbättras, till exempel genom förbättrade kreditgarantier och stöd till upprustning.

15. Låt kommunerna ta över lägenheter som staten hyr för asylsökande

Migrationsverket hyr ett omfattande antal lägenheter för asylsökande hos kommunala och privata bostadsföretag. Inriktningen måste vara att tillgängliga lägenheter i första hand används för mottagandet av nyanlända och att Migrationsverket efter samråd om lokala behov överlämnar dessa till kommunerna.

16. Underlätta och stimulera privatuthyrning

Uthyrning av privata bostäder måste ytterligare underlättas för att ta tillvara fler möjligheter på bostadsmarknaden. Hinder måste identifieras och åtgärdas så att fler privatpersoner ska få bättre möjligheter och även se det som lockande att hyra ut. Bland annat kan reglerna i hyres- respektive bostadsrättslagen samt skattelagstiftningen ses över.

17. Förbättra de nyanländas förmåga att betala för sin bostad

Etableringsersättnings- och socialförsäkringssystemet måste anpassas för att säkerställa att nyanlända kan betala hyra för olika typer av boendelösningar. Med nuvarande regelverk kan nyanlända till exempel inte få bostadsersättning eller bostadsbidrag för del i bostad och som inneboende.

18. Utöka antalet Mötesplatser

”Mötesplatser och information” är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och SKL. Målet är att förenkla processen för nyanlända och öka effektiviteten för de involverade aktörerna. Erfarenheterna av projektet är goda. Regeringen bör ge myndigheterna i uppdrag att utöka verksamheten till fler orter, inte minst i glesbygdskommuner. Mötesplatserna kan också utvecklas till att omfatta hela etableringstiden.

Prognoser, statistik och uppföljning

19. Utveckla mottagandeprognoerna

Kommunerna är beroende av bra prognoser för att kunna planera sin verksamhet. Det behövs säkrare prognoser och staten måste utveckla verktyg för att kunna ta fram regionala och lokala mottagandeprognoiser. Migrationsverket bör ges i uppdrag att i samråd med SKL ta fram planeringsunderlag och prognoser för mottagandet av asylsökande och nyanlända på regional och lokal nivå.

20. Inför samordningsnummer för asylsökande

Ett samordningsnummer som den asylsökande erhåller tidigt i processen och som kan registreras på LMA-kortet är en viktig förutsättning för enklare informationsöverföring mellan stat, kommuner och landsting. Till exempel kan patientsäkerheten öka och övergångar mellan skolor, skolformer och gymnasieprogram underlättas. Förutsättningarna för att använda samordningsnummer har utretts av Skatteverket och Migrationsverket och ett antal lagar och förordningar behöver justeras. Möjligheten för personer med samordningsnummer att få e-legitimation måste också ses över. För identifiering och uppföljning av papperslösa behöver det säkerställas att även inaktiva samordningsnummer kan användas.

21. Förbättra uppföljning och statistik över mottagandet

Uppföljningen och statistiken över mottagandet måste samordnas mellan statliga myndigheter, regioner, landsting och kommuner. För att bättre spegla det faktiska mottagande av olika kategorier asylsökande och nyanlända behöver uppföljningsmått och statistik ses över och kunna brytas ner på regional och lokal nivå.

22. Ge Migrationsverket skyldighet att informera kommuner och landsting om asylsökande och nyanlända

Kommunerna måste få information om asylsökande i såväl anläggningsboende som eget boende och nyanlända som bosätter sig i kommunen. Det är nödvändigt för att kunna planera, erbjuda och genomföra kommunala åtaganden inom t.ex. socialtjänst och skola. Migrationsverket måste få en skyldighet att informera kommunen om asylsökande och nyanlända som bor där. Sekretessregler behöver också ses över för att säkerställa att information om asylsökande och nyanlända kan ges till kommuner.

Migrationsverket måste också få en skyldighet att lämna uppgifter till landstingen om nyanlända som folkbokförs. Det är av stor vikt för att landstingen ska kunna erbjuda hälsoundersökning till de som inte nåtts av ett sådant erbjudande under asyltiden och till efterkommande anhöriga.

Högsta prioritet ska även ges åt att utveckla Migrationsverkets system för digital överföring av information till kommuner och landsting.

23. Öka tillgången till individbaserad statistik för socialtjänst och skola

Nationell och individbaserad statistik för ökad kunskap om kvalitet och resultat i skolan och om barn i samhällsvård måste utvecklas och göras tillgänglig. Det är en förutsättning för att analyser ska kunna göras om insatser till asylsökande och nyanlända barn och unga utifrån ett jämställdhets-, jämlikhets- och mångfaldsperspektiv. Barn i asylsökande familjer saknas för närvarande helt i den officiella statistiken. Samordningsnummer kommer att kunna göra det möjligt att skapa individbaserad statistik.

Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner

Med ett bättre underlag från staten kan kommunerna genomföra analyser som samlar ser till behoven av boende och insatser för asylsökande, ensamkommande barn och unga samt nyanlända som tas emot efter anvisning, självbosatta och anhöriga.

För att möta bostadsbehoven måste kommunerna ta fram tydliga och väl förankrade inriktningar och strategier för bebyggelseutvecklingen där bostäder för nyanlända är en del. Det är också viktigt att eftersträva effektiva planerings- och genomförandeprocesser internt och i samspel med externa aktörer. Många kommuner behöver planera för en bredd av boendelösningar de kommande åren för att klara mottagandet av anvisade nyanlända.

Kommunerna kan också nyttja sina bostadssociala verktyg mer effektivt, och utifrån de lokala förutsättningarna tydliggöra sin syn på de kommunala bostadsbolagens roll och funktion genom ägardirektiv och ägardialog. Det kan t.ex. gälla förmedlingsrutiner och uthyrningsregler, förväntningar på byggande och renovering, hur olika hushåll med skilda förutsättningar ska kunna erhålla goda bostäder, hur hyresgästernas delaktighet och inflytande kan stärkas och hur samverkan med socialtjänst och flyktingmottagning kan utvecklas.

SKL stödjer detta arbete genom att återkommande utvärdera fördelningsmodellerna i mottagandet och föra en aktiv dialog med statliga aktörer om boende och bosättning av asylsökande och nyanlända. SKL driver också på beslut som kan undanröja statliga hinder för bostadsbyggande och öka rörligheten på bostadsmarknaden. SKL handlar upp ramavtal för kommuner och bostadsföretag för att pressa priser och tid för byggande. SKL genomför även utbildnings- och rådgivningsinsatser för kommunerna och sprider goda exempel.

2 Etableringen på arbetsmarknaden

Utgångspunkter

Nyanlända behöver betydligt snabbare än idag komma i arbete eller utbildning. Detta för att få försörjning och självständighet och för att bidra med sina resurser och sin kompetens. Att nyanlända lär sig svenska har avgörande betydelse för integration och etablering.

Etableringsinsatserna måste bli mer effektiva och möta individens olika behov och drivkrafter. De lokala och regionala kunskaperna om etableringsinsatsernas resultat och utvecklingsbehov måste tas tillvara. Endast då kan resultaten bli bättre och skillnaderna mellan olika delar av landet och mellan män och kvinnor minska.

Individens anknytningar till nätverk i samhället och tidiga kontakter med arbetsmarknaden har betydelse och behöver ytterligare främjas. Fler nyanlända måste ges möjlighet att kunna ta del av vuxenutbildning.

Det är Arbetsförmedlingen, kommuner, näringsliv, regioner och det civila samhället som i samverkan med individerna kan driva utvecklingen framåt. Samarbetet mellan aktörerna behöver stimuleras genom flexibla regelverk och resurser som möjliggör lokala anpassningar. Kommunerna bör kunna ha ett större ansvar för etableringsinsatserna. Kommunerna har en etablerad och kontinuerlig kontakt med och kännedom om det lokala näringslivet.

Kommuner, landsting och regioner som arbetsgivare måste i högre grad ta tillvara nyanländas kompetens. Möjligheterna för nyanlända att få sin utbildning och yrkeskunskap validerad behöver stärkas.

Etableringsersättningen måste bättre än idag säkerställa att nyanlända har försörjning under etableringen. Glappet måste åtgärdas. Möjligheten till etableringsersättning och insatser måste vid behov kunna vara längre än dagens två år.

Våra förslag till staten

24. Kommuner och regioner måste kunna få ta större ansvar för etableringsinsatser

Den nationella styrningen av etableringsinsatser för nyanlända måste förändras från detaljstyrning till målstyrning och regelverken och resurserna göras mer flexibla. Det skulle möjliggöra ett bättre nyttjande av kommunernas lokala förankring, kapacitet och erfarenheter. Det skulle också kunna ge ett bättre nyttjande av de samlade resurser som finns för utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser. Utifrån en gemensam analys av lokala möjligheter och behov bör en överenskommelse kunna träffas mellan Arbetsförmedling, kommun och region om hur ansvaret och de statliga medlen för utformning och utförande av etableringsinsatser ska fördelas dem emellan. Det möjliggör till exempel att vuxen-

utbildningen och lokala företag i högre utsträckning kan utföra arbetsförberedande utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser som svarar mot lokala behov. Sfi, svenska som andraspråk, samhällsorientering, vuxenutbildning och arbetsmarknadspolitiska insatser kan samordnas i sammanhållna paket. Kommunernas ofta väl utvecklade samarbete med det lokala näringslivet kan ytterligare bidra till att utveckla etableringsinsatserna.

25. Främja samråd och ge utökade befogenheter för regional samverkan

Regionala samråd mellan kommunala och statliga aktörer i ett län eller en region om frågor som behöver hanteras samlat över kommungränser måste främjas. För det krävs att vissa beslutsbefogenheter och statliga medel ses över. En försöksverksamhet som utgår från regionala samråd kan pröva och utveckla olika arbetsätt och innehåll i en utökad samverkan.

26. Inför möjlighet till avtalssamverkan mellan kommuner

En generell rätt till avtalssamverkan mellan kommuner, mellan landsting och mellan kommuner och landsting bör införas. Det skulle till exempel bidra till att öka utbudet av kommunala etableringsinsatser.

27. Analysera skillnaderna i etableringsuppdraget och framgångsfaktorerna

Det är en alltför liten andel som arbetar eller studerar efter att de lämnat etableringsinsatserna, som pågår upp till 24 månader. Skillnaderna är stora mellan män och kvinnor. Det finns också stora variationer mellan kommuner och mellan regioner - skillnader som inte har naturliga förklaringar utifrån läget på den lokala arbetsmarknaden eller de nyanländas utbildningsbakgrund.

Målet med etableringsinsatserna är att nyanlända ska etablera sig i arbetslivet eller studera. Tillsammans med regionala och kommunala aktörer behöver Arbetsförmedlingen göra en analys av skillnader i arbetsätt och förutsättningar och av vad som ger framgång i etableringsarbetet. Utifrån analysen kan aktörerna dra lärdom både från goda exempel och från det som inte fungerar bra. Slutsatserna kan användas för att utveckla arbetsätten både hos Arbetsförmedlingen och hos samverkande aktörer.

28. Följ hur tillfälliga uppehållstillstånd påverkar etablering på arbetsmarknaden

Stärkta incitament för att snabbt ta ett arbete kan leda till att nyanlända akademiker väljer ett mindre kvalificerat arbete framför att delta i ett snabbspår eller i kompletterande utbildningar som kan ta längre tid. Regeringen och arbetsmarknadens parter måste följa upp sådana eventuella konsekvenser av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Lagen innebär bland annat att den som har ett arbete kan få permanent uppehållstillstånd.

29. Säkerställ kompetensförsörjningen inom sfi

Flera åtgärder behövs för att säkerställa kompetensförsörjningen inom sfi och svenska som andraspråk. Det måste finnas en inriktning i lärarutbildningen för sfi-lärare och delar av utbildningen kan vara arbetsplatsförlagd så att de studerande tidigt blir en resurs för sfi-verksamheten. Utbildningarna måste också

dimensioneras efter behoven, till exempel genom att lokalisera utbildningar där de behövs. Möjligheter till vidareutbildning måste också finnas för att ta till vara befintlig kompetens. Utvecklingen av tjänster för e-lärande inom sfi och svenska som andraspråk för nyanlända måste främjas.

30. Möjliggör ett nationellt sammanhängande system för validering

För att korta inträdet på arbetsmarknaden är validering av utbildning och yrkeskunskaper en viktig etableringsinsats. Valideringen behöver utvecklas, fler nyanlända behöver genomgå validering, det måste gå fortare än idag och bristande kunskaper i svenska får inte vara ett hinder. Ansvaret att leda och samordnat följa utvecklingen inom olika myndighetsområden måste hållas samman av en instans. Valideringsdelegationen 2015-2019 kan tillfälligt fungera som en sådan men på sikt krävs en permanent lösning.

Informationen till nyanlända om hur man kan komplettera och få sin utbildning godkänd i Sverige måste också utvecklas. Den tidiga kompetenskartläggning som Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att genomföra är viktig för att identifiera yrkesgrupper och ge rätt information.

31. Individualisera etableringstiden efter den nyanländas behov

Eftersom förutsättningarna skiljer sig mycket mellan olika individer behöver etableringsuppdraget kunna anpassas och i vissa fall förlängas. Etableringsinsatserna måste kunna fortsätta efter 24 månader om det påtagligt ökar individens möjlighet till etablering på arbetsmarknaden. Det kan också bidra till att fler som har behov av utbildning väljer att studera – något som på sikt kan leda till en mer långsiktig etablering som gynnar både individen och samhället.

32. Stimulera en anpassning av vuxenutbildningen till de nyanländas förutsättningar

Arbetsförmedlingen och kommunerna behöver förstärka samverkan i syfte att öka möjligheterna för nyanlända att studera inom vuxenutbildningen före och efter etableringen. Olika stöd behövs också för kommunernas och utbildningsanordnarnas utvecklingsarbete. Till exempel genom resurser för studiehandledning på modersmål, utvecklad studie- och yrkesvägledning, kompetensutveckling för personal och utveckling av språkanpassade läromedel.

33. Se över förutsättningarna för studiefinansiering för nyanlända

Det är för få nyanlända som hinner gå igenom grundläggande eller gymnasial vuxenutbildning under tiden de har etableringsersättning. För att fler nyanlända ska ha möjlighet och vilja att satsa på utbildning bör förutsättningarna för studiefinansiering efter etableringen bli bättre. Studiefinansiering bör bygga på högre grad av subvention ju längre den nyanlända står från arbetsmarknaden. Det förebygger också ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Samtidigt är ett fungerande system för validering viktigt så att nyanlända inte tvingas läsa in det de redan kan.

34. Skapa ett nytt etableringsspår för kortutbildade nyanlända 18-29 år

Nyanlända unga vuxna med kort utbildningsbakgrund och med ett långt arbetsliv framför sig, behöver bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar etablering på arbetsmarknaden. Målet för gruppen bör vara en utbildningsnivå som minst motsvarar yrkesutbildning på gymnasienivå. Ett särskilt etableringsspår bör inrättas för unga nyanlända, som innehåller olika delar i en sammanhållen utbildning som individanpassas, är förankrad hos privata och offentliga arbetsgivare och kan pågå upp till sex år.

35. Etableringsersättningen behöver räknas upp och "glappet" åtgärdas

SKL har sedan etableringsreformen genomfördes påtalat vikten av att åtgärda glappet, det vill säga nyanländas försörjning innan första utbetalning av etableringsersättning. Till exempel kan dagersättningen i samband med utskrivning från Migrationsverket höjas.

Etableringsersättningen måste regelbundet räknas upp för att garantera nyanlända en skälig levnadsnivå utan kompletterande ekonomiskt bistånd.

Det nuvarande utbetalningsdatum som infaller omkring den 10:e varje månad är inte anpassat till när hyra och andra räkningar vanligtvis ska betalas, vilket skapar ekonomiska problem för den enskilde. Utbetalningsdatum bör flyttas fram till den 25:e i månaden.

36. Säkerställ försörjningen under tiden för ansökan om förlängt uppehållstillstånd

Regelverket behöver förändras, så att den som ansöker om förlängt uppehållstillstånd inte omfattas av LMA under tiden som ansökan prövas. Socialförsäkringsbalkens regler måste också ändras så att personer som ansöker om förlängt uppehållstillstånd kan få socialförsäkringsförmåner under tiden som Migrationsverket handlägger ansökan, även om det första tillståndet går ut i tid.

Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner

Kommuner, landsting och regioner har en viktig roll för nyanländas etablering, både som anordnare av utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser och som arbetsgivare.

Kommunerna som anordnare av samhällsorientering, sfi och övrig vuxenutbildning har en viktig roll för att nyanlända ska få goda och sammanhållna etableringsinsatser. Utifrån de regelverk och resurser som finns, kan kommunerna utveckla sin samverkan med Arbetsförmedlingen i planeringen av etableringsinsatserna. Kommunerna kan också själva och i samverkan med andra kommuner verka för att anpassa studie- och yrkesvägledning samt utbud i vuxenutbildningen efter nyanländas olika behov och möjligheterna på den lokala och regionala arbetsmarknaden. En kontinuerlig uppföljning av de kommunala etableringsinsatserna och resultaten i etableringen, samt erfarenhetsutbyte och jämförelser med andra kommuner kan bidra till verksamhetsutvecklingen. För att underlätta kompetensförsörjningen inom sfi måste kommunerna organisera arbetet så att kompetenser och resurser används mer effektivt samt möjliggöra för äldre medarbetare att jobba längre.

Som arbetsgivare kan kommuner, landsting och regioner använda kompetensen rätt. Ett första steg är att utgå från uppdraget och titta på alla arbetsuppgifter som behöver utföras för att skapa god kvalitet. Att se över vem som gör vad, och säkerställa att kompetenserna används på rätt sätt, kan skapa en effektivare verksamhet. Det kan öppna för nya kompetenser och yrken. En mer differentierad arbetsmarknad kan bidra till att underlätta för nyanländas inträde på arbetsmarknaden.

Kommuner landsting och regioner kan också verka för att metodutveckla och bredda sitt rekryteringsarbete genom att bättre synliggöra och ta tillvara nyanländas kompetens. En viktig del i detta arbete är utvecklingen av snabbspåren och att kommuner, landsting och regioner aktivt medverkar i dessa och att de erbjuder praktikplatser till nyanlända.

Regionerna kan spela en större roll för nyanländas etablering. I regionernas tillväxtuppdrag ingår att samordna utbildningsplanering och kompetensförsörjning. Regionerna har nätverk för utbildningsanordnare över hela utbildningskedjan, mötesplatser för branscher som är verksamma i regionen och gör prognoser över utbud och efterfrågan av arbetskraft. Regionerna skulle därför kunna bidra till att utveckla matchningen mellan nyanlända och bristyrken.

SKL arbetar aktivt med utvecklingen av snabbspår inom sektorn och verkar i dialogen med de statliga aktörerna för en utvecklad samverkan för nyanländas etablering. SKL samlar nyckeltal på integrationsområdet som kommunerna kan använda för lokal uppföljning, utveckling och jämförelser. SKL ska också bidra till erfarenhetsutbyte och sprider lokala erfarenheter av samverkan och arbets sätt bland annat genom en digital idébank för lokalt integrationsarbete. SKL medverkar också i det aktörsgemensamma metodstödet för lokala överenskommelser och följer det uppdrag för nyanlända som Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) har fått.

3 Integration i samhället

Utgångspunkter

Grundläggande värderingar för ett demokratiskt samhälle måste värnas. Medborgarnas tilltro till det demokratiska systemet och dess institutioner måste öka. Ett fungerande samspel mellan statliga, regionala och kommunala aktörer gagnar en sådan tilltro.

Nyanlända behöver kunskap om och förståelse för det svenska samhället. En viktig insats är samhällsorienteringen, som bland annat bör informera om allas lika skyldigheter och rättigheter samt grundläggande värderingar om jämställdhet, yttrandefrihet och religionsfrihet. Samhällsorienteringen behöver kompletteras med andra insatser, till exempel utvecklad samhällsinformation på olika språk och fler digitala verktyg som kan underlätta nyanländas vardag och etablering.

Staten behöver säkerställa tillgången till tolkar och att tolkarnas kompetens motsvarar efterfrågan i kommuner, landsting och regioner.

Samverkan med det civila samhället är viktigt i mottagandet. Exempel på framgångsrika samverkansmodeller och lösningar behöver spridas och stödjas. Studieförbundens och folkhögskolornas roll i integrationsarbetet behöver stärkas.

Offentliga stöd till kultur-, idrotts- och andra fritidsverksamheter behöver i högre grad stimulera arbetet med demokratiutveckling, integration, tillgänglighet och mångfald. Pojkar och flickor, män och kvinnor ska kunna delta i kultur-, idrotts- och andra fritidsaktiviteter gemensamt och på lika villkor.

Nyanländas inkludering förutsätter att alla aktörer i samhället accepterar invandring och deltar. Kommuner har ett samhällsledande ansvar för att motverka social oro, utanförskap och konflikter mellan grupper. Det är angeläget att kommunerna gör insatser för att höja kompetensen och underlätta dialog kring konfliktfyllda frågor och om den ökade polariseringen. Hedersförtryck och hedersvåld ska bekämpas aktivt. Förskola och skola har en särskild roll att fylla vad gäller pojkars och flickors värde och rätt att delta i samhället och forma sina liv på lika villkor.

Våra förslag till staten

37. Samordna utveckling av information till nyanlända

Nationella lösningar och digitala tjänster med generell samhällsinformation behöver tas fram. De kan både rikta sig till individer och vara ett stöd för till exempel bibliotek och medborgarkontor, dit många asylsökande och nyanlända vänder sig för att söka information och komma i kontakt med myndigheter. Regeringen behöver samordna insatser och stöd för detta.

38. Förtydliga kraven på tolkar och öka antalet utbildningsplatser

Tillgången till tolkar behöver öka och kompetensnivån höjas. Staten kan skydda tolktiteln genom tydligt definierade utbildningskrav. De som inte lever upp till kraven kan istället åta sig enklare uppdrag som språkbiträden. Förändringen är en förutsättning för att kommuner och landsting ska få en bättre kontroll vid upphandling av tolktjänster. Nivån på kontakttolkutbildningen måste höjas för att möta de kvalifikationer som efterfrågas av kommuner och landsting. Antalet utbildningsplatser på kontakttolkutbildningen måste öka för att täcka framtida behov. Auktorisationen av tolkar måste få tillräckliga resurser.

39. Utveckla stimulansmedel inom kultur- och fritidsområdet

Instifta nya och vidareutveckla särskilda stimulansmedel riktade till föreningar och organisationer inom fritids- och kulturområdet. Dessa kan bland annat medverka till att främja satsningar på integration och etablering på lokal och regional nivå. Stimulansmedlen ska även täcka kommunernas merkostnader till följd av insatser och aktiviteter som sker, till exempel för lokaler som de tillhandahåller och för administration.

40. Stärk och stimulera kommunernas arbete med inkludering

Kommunernas arbete med att främja inkludering och motverka polarisering behöver stärkas och metoderna behöver utvecklas, grundat på nationella och internationella erfarenheter. Insatserna för att stödja metodutveckling till exempel när det gäller medborgardialog behöver förstärkas.

41. Öka skyddet för förtroendevalda och tjänstemän

Det blir allt vanligare med hot, trakasserier och våld mot förtroendevalda, tjänstemän och andra personer som utför uppdrag i demokratins tjänst, bland annat från extremistiska grupper som kan ha främlingsfientlig inriktning. Strafflagstiftningen för sådana brott behöver stärkas.

Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner

Kommuner kan bland annat förbättra samverkan mellan biblioteken, övriga förvaltningar och medborgarkontor. Den kommunspecifika informationen kan utvecklas och ett samarbete kan ske med statliga aktörer i arbetet med att ta fram generell samhällsinformation om kommunal verksamhet.

Det är angeläget att kommuner, landsting och regioner utvecklar metoder för att bättre utnyttja de tolkresurser som finns, till exempel genom att använda digitala lösningar.

Kommuner, landsting och regioner bör arbeta strategiskt och systematiskt med samverkan med civilsamhället för att bygga långsiktigt hållbara samverkansrelationer och i större utsträckning ta tillvara ideella och idéburna krafter.

Kommuner kan ta en ledande roll för att olika grupper i samhället ska mötas i dialoger om värderingsfrågor; vilka värderingar som inte är förhandlingsbara, vilka värderingar som behöver utvecklas i ett mångkulturellt samhälle och vilka målkonflikter som uppkommer kring värderingar. Skolan behöver utveckla sitt arbete med att låta elever pröva, utveckla och leva utifrån de värderingar som är avgörande för ett demokratiskt samhälle.

Kommuner, landsting och regioner kan stödja tjänstemän i utvecklingen av en identitet som bygger på ett rättvist, säkert och icke-korrupt beteende.

SKL stödjer kommuner, landsting och regioner bl.a. genom att göra nationella kartläggningar och samverka med andra berörda myndigheter. SKL kan också sprida goda exempel t.ex. på tekniska lösningar för en mer effektiv tolkanvändning och på framgångsrika modeller för samverkan med civilsamhället på lokal och regional nivå. SKL genomför även utbildningsinsatser för förtroendevalda och tjänstemän i kommuner och landsting kring att förebygga och hantera hot och hat. Andra områden för SKL är att utveckla kunskap, modeller för dialog i komplexa frågor, metoder för framgångsrik inkludering och stöd för att motverka extremism och radikalisering.

4 Barn och unga

Utgångspunkter

Barns och ungas behov av insatser och utbildning behöver särskilt uppmärksammas i mottagandet.

Ett bättre mottagande av asylsökande ensamkommande barn kan åstadkommas om staten tar ett samlat ansvar för det initiala mottagandet och ankomstboenden.

Socialtjänsten behöver utveckla och förbättra arbetsätten med stöd, placering och boende för ensamkommande barn. Staten måste stödja det genom att utveckla regelverk och vägledning.

Det behövs särskilda arbetsätt för att nå och följa upp utsatta barn som kommit med sin familj. Systemet med eget boende och självbosättning behöver förändras för att ge tryggare förhållanden för barn.

Skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård måste ha en närmare samverkan för att mottagandet av barn och unga ska bli bättre.

En jämnare fördelning av nyanlända elever mellan kommuner och mellan skolor, såväl kommunala som fristående skolor, är nödvändig för att säkerställa att barn får mer likvärdiga förutsättningar i skolan.

Kunskaper om förutsättningar och framgångsfaktorer för mottagande och skolgång för nyanlända elever behöver öka på olika nivåer i kommunen. Sent anlända elever i grund- och gymnasieskolan behöver ett mer utvecklat stöd för att kunna bli behöriga till nationella program och fullfölja en gymnasial utbildning antingen inom gymnasieskolan eller vuxenutbildningen

Barns och ungas tillgång till kultur-, idrotts och andra fritidsverksamheter är starkt bidragande till meningsfullhet, sammanhang och inkludering och behöver öka.

Våra förslag till staten

42. För över ansvaret för det initiala mottagandet av ensamkommande barn till staten

Ett statligt ansvar för ankomstboendet för ensamkommande barn skulle skapa förutsättningar för ett stabilare system vid både litet och stort mottagande och en bättre situation för de mest ansträngda mottagningskommunerna. Förslaget skulle framför allt innebära färre flyttar och tydligare steg i processen för barnen. Migrationsverket, som ansvarar för asylprocessen i stort och som har tillgång till statistik och gör prognoser, bör därför även ansvara för det initiala ankomstboendet under de första två månaderna.

Under perioden på ankomstboendet kan tidigare åldersbedömning göras samt hälsoundersökning och utredning av barnets behov inför fortsatt placering i

kommun. Migrationsverket kan vidare säkerställa att barnet får information om asylprocessen och i ett tidigt skede förbereds för ett eventuellt avslag. Migrationsverket kan också prioritera de som i ett tidigt skede inte anses ha skäl att stanna och utveckla en särskild process för dessa.

De stordriftsfördelar staten har innebär sannolikt att ett statligt ansvar för det initiala ankomstboendet blir billigare och mer effektivt. Boenden kan spridas till fler län. Migrationsverket och kommunerna kan upprätta samarbete kring fortsatt placering i ett tidigt skede.

43. Förtydliga anknytningsbegreppet för anvisning av ensamkommande barn

För att möjliggöra trygga och säkra anknytningsanvisningar och förhindra att ensamkommande barn far illa behöver definitionen av begreppet ”anhörig eller annan närstående” tydliggöras och tillämpas på samma sätt av samtliga Migrationsverkets mottagningsenheter. Under 2016 var det fortfarande en majoritet av de ensamkommande barnen som anvisades till en kommun där det fanns en anknytning, som vi vissa fall kan vara väldigt svag.

44. Skapa anpassade boendelösningar för ensamkommande över 18 år

När ensamkommande asylsökande barn fyller 18 år ska de återgå till Migrationsverkets anläggningsboende; detta enligt intentionerna med det kommande ersättningssystemet från 1 juli 2017. Dessa unga ensamkommande riskerar att mista tryggheten i boendet och sin plats i skolan de börjat på. Migrationsverket bör ges i uppdrag att skapa anpassade boendelösningar för denna målgrupp, där ungdomarna t.ex. kan få läxhjälp och annat vuxenstöd, vilket gynnar en fortsatt god integration.

45. Ge asylsökande som fyllt 18 år rätt att påbörja och fortsätta utbildning

Asylsökande unga som flyttar till en ny kommun efter 18 års ålder har inte rätt att fortsätta sina gymnasiestudier på ett introduktionsprogram i den nya kommunen, men kan fortsätta sina påbörjade studier om det finns möjlighet att pendla. Asylsökande elever har enbart rätt att fortsätta sin utbildning i den nya kommunen om de studerar på ett nationellt program. Asylsökande unga som har avslutat introduktionsprogrammet och därmed blivit behöriga till ett nationellt program, har inte rätt att påbörja ett sådant om de har fyllt 18 år.

Skollagen bör ändras så att asylsökande har möjlighet att studera i gymnasieskolan på samma grunder som övriga ungdomar.

46. Stärk socialtjänstens möjlighet att arbeta med tidigt, samordnat och riktat stöd

Ett stort mottagande skapar ett ökat tryck på socialtjänsten och kan resultera i en mycket omfattande myndighetsutövning. Socialtjänstens möjlighet att arbeta med tidigt, samordnat och riktat stöd behöver därför stärkas för att kunna ge tidiga riktade insatser, som så kallad service, utanför myndighetsutövningen - alltså innan anmälan och utredning. Arbete med riktat stöd behöver regleras och möjliggöra viss dokumentation och uppföljning.

Med en förändrad lagstiftning får socialtjänsten möjlighet att ge mer lättillgängligt stöd till bland annat asylsökande och nyanlända barn, unga och familjer, i samverkan med skolan, barn- och elevhälsovården, hälso- och sjukvården med flera. Socialtjänstens arbete utgör en viktig stödprocess i den större etableringsprocessen och kan på detta sätt utvecklas utifrån rådande situation.

47. Säkerställ lagstiftning mot barnäktenskap och ta fram vägledning till kommuner

Svensk lag medger inte att en omyndig person ingår äktenskap. Barnäktenskap ska därmed inte accepteras och det måste finnas en tydlig samsyn i hur kommunerna hanterar detta. När barn blir placerade med personer de, enligt lag eller sed i hemlandet, är gifta med utan en ordentlig skyddsutredning, riskerar de att utsättas för övergrepp, hot och våld. Dessutom riskeras barnens rätt till utbildning att inte tillgodoses. Lagstiftningen mot barnäktenskap måste därför skärpas och Socialstyrelsen bör ges ett uppdrag att ta fram tydligare nationellt stöd och vägledning för hur socialtjänsterna utifrån barnens bästa ska göra en säker bedömning av barnets situation då det lever med en vuxen make eller maka.

48. Förändra systemet med gode män

Lagen om god man för ensamkommande barn bör avskaffas och ersättas med ett nytt regelverk om professionella företrädare som har specialistkompetens och som bättre kan möta de ensamkommande barnens behov. En sådan företrädare kan ha hand om ett tjugotal barn samtidigt och rutinerna är inarbetade. Om barnet sedan får uppehållstillstånd ska en särskilt förordnad vårdnadshavare utses, precis som för andra barn i Sverige.

49. Tillåt tillfälliga och flexibla lösningar för asylsökande barns skolgång

I det läge då en kommun tar emot många asylsökande under kort tid - barn och ungdomar som sedan flyttar till andra kommuner - är det orimligt att kräva en skolgång som uppfyller alla krav från början. Under särskilt svåra omständigheter bör det vara möjligt att få göra undantag från kraven på att omedelbart erbjuda asylsökande elever undervisning i alla ämnen och enligt gällande timplan samt av legitimerade och behöriga lärare. Det bör också finnas möjligheter för kommuner att skapa flexibla lösningar som exempelvis för- respektive eftermiddagsundervisning.

50. Stärk kompetensen att undervisa nyanlända elever

Fler lärare måste kunna undervisa nyanlända elever. Kunskaper om att undervisa nyanlända elever ingår ofta inte i dagens grundutbildningar för lärare. Även personal inom elevhälsan och studie- och yrkesvägledare behöver få ökade kunskaper om hur de på ett bra sätt kan stödja och vägleda nyanlända elever. Staten bör erbjuda sådana kompetenssatsningar som riktar sig till lärare, studie- och yrkesvägledare samt personal inom elevhälsan. Utifrån den aktuella bristen på lärare och annan skolpersonal är det angeläget att mer kompetensutveckling erbjuds på distans.

51. Ta fram stöd för bedömning av utländsk utbildning vid antagning till gymnasieskolan

Inom antagningen till gymnasieskolan gör huvudmannen bedömningar av betyg för elever som kommer från olika länder för att se om eleven på annat sätt än genom grundskolestudier har förvärvat likvärdiga kunskaper i ett ämne och därmed kan anses behöriga till gymnasieskolan. Huvudmännen behöver stöd i dessa ofta svåra bedömningar. Skolverket i samråd med Universitets- och högskolerådet föreslås få i uppdrag att ta fram en bedömningshandbok och ett centralt bedömningsstöd, i första hand avseende länder varifrån stora flyktinggrupper kommer.

52. Utred om studier i modersmålet ska ge meritpoäng

Idag ger flera års studier i moderna språk meritpoäng, medan studier i form av modersmålsundervisning inte ger meritpoäng. Det är inte ovanligt att nyanlända elever läser svenska eller engelska istället för ett modernt språk. Nyanlända elever som inte hunnit läsa moderna språk missgynnas, trots att deras modersmål utgör en viktig resurs i samhället. Staten bör se över om eleverna kan ges meritpoäng för språkstudier i modersmålet, så att modersmålsundervisning under flera år förbättrar möjligheterna till högskolestudier.

53. Inför en rätt att examinera elever på engelska

En del nyanlända elever har en nästan fullständig gymnasieutbildning men börjar ändå på språkintrouktion där de förlorar värdefull tid och motivation. Kommunerna behöver därför ges möjlighet att examinera välutbildade elever på engelska inom ramen för gymnasieskolan. Skolverket håller på att kartlägga behoven av att erbjuda gymnasieutbildning på engelska för nyanlända elever. Det skulle kunna vara en fördel för elever med gedigen skolbakgrund och goda kunskaper i engelska.

Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner

Kommunerna måste utveckla och stärka socialtjänstens arbete med tidigt och samordnat stöd till asylsökande och nyanlända barn, unga och familjer. Socialtjänsten behöver utveckla former för stöd, placering och boende för ensamkommande barn. Socialtjänsten kan också utveckla det förebyggande arbetet i samverkan med skola och hälso- och sjukvård för att säkra att asylsökande barn som kommit med familj utvecklar en god hälsa och inte far illa eller blir hemlösa. Kommunerna behöver vidare stärka kompetensen bland annat när det gäller att hantera barn och unga som fått avslag eller tillfälliga uppehållstillstånd.

Det är angeläget att socialtjänsten utvecklar samverkan med vårdnadshavare, gode män och personal på boenden för ensamkommande barn och skolor. Samverkan mellan olika verksamheter inom kommunen och landstinget kring nyanlända elevers psykiska hälsa är också viktig.

SKL ska stödja arbetet med placeringsformer bl.a. genom att utvärdera nationella och internationella modeller. SKL kan även ge stöd i att utveckla systematisk uppföljning av ensamkommande barn samt i övrigt också sprida goda exempel, hålla utbildningar och samverka med statliga myndigheter i utvecklingsarbetet.

Kommunerna behöver se till att det både på central nivå och skolnivå finns kunskaper om förutsättningar och framgångsfaktorer för mottagande och skolgång för nyanlända elever. Kollegialt lärande och kunskapsutbyte mellan skolor samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra kommuner kan användas som verktyg i utvecklingsarbetet. Lokala strategier kan utvecklas för att möjliggöra effektiva utbildningsvägar för nyanlända elever i gymnasieålder. Det kan också behövas insatser för att korta ner utbildningstiden, exempelvis genom att erbjuda undervisning i fler ämnen, extra undervisning i läs- och skrivutveckling, intensivundervisning i engelska, simundervisning, lovskola, läxhjälp, språkpraktik på arbetsplatser och digitala lärresurser. Det systematiska kvalitetsarbetet kan utvecklas med utgångspunkt i både statistik och genom att ta del av elevernas egna erfarenheter av mottagande och skolgång.

I syfte att uppnå en jämnare fördelning mellan skolenheter måste kommunerna utveckla sin information om nyanlända elevers möjligheter att välja skola, såväl olika kommunala som fristående alternativ. Kommunerna kan också utveckla informationen till asylsökande om barnens rätt till förskola och tillgång till öppen förskola samt fritidshem.

Kommunerna kan vidare verka för att använda elevernas språkkunskaper som en tillgång i undervisningen, dels för att bedöma elevens kunskaper och progression, dels för att språkkunskaper är viktiga på arbetsmarknaden och i samhället som helhet. Kommunerna kan också utveckla studie- och yrkesvägledningen för nyanlända elever liksom elevhälsans insatser för att främja hälsa och lärande hos nyanlända elever.

SKL:s roll är att stödja kommunerna genom att bistå med underlag för uppföljning och jämförelser, stödja kunskaps- och erfarenhetsutbyte och sprida exempel på välfungerande mottagande och skolgång.

5 Hälsa

Utgångspunkter

Hälsoaspekterna i etableringen behöver betonas mer eftersom hälsan har en avgörande betydelse för människors möjlighet att delta i samhället, klara skolan, arbeta och leva ett självständigt liv. Hälsan påverkas också av livsvillkor som arbete och försörjning samt förhållanden som människor lever i, exempelvis boendet. Likaså är upplevelsen av social trygghet och tillgång till god hälso- och sjukvård viktig.

Strävan mot en förbättrad hälsa och minskade hälsoskillnader måste även omfatta asylsökande, nyanlända och papperslösa. Hälsan skiljer sig dock bland olika grupper beroende på kön, ålder och socioekonomi samt situationen i hemlandet, upplevelser under flykten och mottagningsprocessen.

Kommuner, landsting och regioner behöver förbättra sin samverkan utifrån ett helhetsperspektiv, med den nyanländes delaktighet i fokus. Det gäller inte minst hälsofrämjande och förebyggande insatser för att motverka psykisk ohälsa. Arbetet med att identifiera andra hälsorelaterade hinder för etablering behöver också utvecklas. Staten kan på olika sätt stödja och medverka till detta.

Förutsättningarna för att tillgodogöra sig hälso- och sjukvård och tandvård behöver stärkas för nyanlända, asylsökande och papperslösa, bl.a. genom förbättrade informationsinsatser för målgruppen samt kompetensutveckling för hälso- och sjukvårdspersonalen. Primärvården, som ofta är den första kontakten i vården och som ansvarar för hälsoundersökningar, behöver förbättrade möjligheter till kommunikation bland annat genom fler och mer kompetenta tolkar.

Våra förslag till staten

54. Utveckla hälso- och sjukvårdsupplysningen för ökad tillgänglighet

Tillgänglighet inom hälso- och sjukvården handlar om bemötande och förtroende samt att skapa förståelse för vart man kan vända sig i vården och vad den kan erbjuda. Regeringen bör ge 1177 medel för att utveckla hälso- och sjukvårdsupplysning via telefon och webb på de vanligaste språken bland asylsökande. Utvecklingen görs i samarbete med alla landsting och i hela Sverige.

55. Utveckla arbetet med hälsoundersökningar

Lärdomarna från det utvecklingsarbete kring hälsoundersökningar som nu genomförs av Socialstyrelsen i samverkan med Folkhälsomyndigheten behöver förvaltas och vidareutvecklas till ett konkret stöd för landstingens metodutveckling på området.

56. Ge nyanlända information om tandvård

Inom vuxentandvården, som är ett statligt ansvar, behöver särskilda insatser göras för att informera nyanlända om munhygien, förebyggande åtgärder, hur tandvårdssystemet fungerar och vilka stöd som finns att tillgå. Informationen till allmänhet och patienter bör förstärkas. Insatsen bör ha ett hälsofrämjande perspektiv, med riktade informationsinsatser till vissa grupper, och omfatta samtliga tandvårdsstöd.

57. Utvärdera hur psykisk ohälsa och missbruk utvecklas hos nyanlända samt stärk det suicidpreventiva arbetet

Arbetet med att följa utvecklingen av den psykiska ohälsan och missbruk bland asylsökande och nyanlända, särskilt hos ensamkommande barn, behöver stärkas och socialtjänsten behöver mer behovsanpassat kunskaps- och utvecklingsstöd.

Statens institutionsstyrelses (SiS) möjligheter att tillhandahålla tillräckligt antal platser som täcker kommunernas behov måste säkerställas.

Det suicidpreventiva arbetet behöver också stärkas, exempelvis genom att ge Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten i uppdrag att stödja och samordna kommuners och landstings suicidpreventiva arbete under de kommande åren. Det kan handla dels om en förlängning i tiden av Folkhälsomyndighetens nuvarande uppdrag, dels en utökning av uppdraget på regional och lokal nivå.

58. Följ upp konsekvenserna av mottagandet av barn och ungdomar med funktionsnedsättningar

Barn och ungdomar med funktionsnedsättningar har i sina hemländer inte haft tillgång till rehabilitering eller hjälpmedel och har därför stora behov. Det är vanligt att vårdgivaren ser brister i utredning och bedömningar. Hjälpmedelsbehovet är betydande och mycket tid läggs på utprovning och förskrivning. Det förekommer att vårdgivarna möter funktionsnedsättningar som tidigare varit vanliga i Sverige, men som inte längre förekommer i så stor utsträckning. Personer med kognitiva funktionsnedsättningar kommer sannolikt att uppmärksammas i större utsträckning framöver.

Socialstyrelsen eller Folkhälsomyndigheten bör ges i uppdrag att göra uppföljningar av konsekvenserna av mottagandet för huvudmännen avseende resurser, kompetensfrågor, undanträngningseffekter och samverkan med Migrationsverket.

Vad kan vi göra i kommuner, landsting och regioner

Landsting och regioner måste utveckla metoderna för att nå betydligt fler asylsökande och nyanlända med erbjudande om hälsoundersökning. Huvudmännen behöver även verka för en utökad tillgång till hälsokommunikation inom ramen för samhällsorienteringen.

Det finns stora möjligheter för landsting, att tillsammans med kommuner, hitta nya metoder och arbetssätt för att nå dem som inte nås av primärvården idag. Ett arbete behövs också för att utveckla metoder för att kommunicera utifrån olika gruppers behov och förutsättningar så att alla förstår och får ett gott bemötande.

Samverkan mellan kommuner och landsting/regioner kring psykisk ohälsa måste stärkas och utvecklas. För barn och unga är exempelvis en stärkt samverkan mellan kommunernas elevhälsa och landstingen viktig för att främja en god hälsoutveckling. Landsting och regioner behöver göra ökade insatser när det gäller psykiatri och uppmärksamma behoven av kompetensutveckling för att bland annat bemöta kriser och trauman hos asylsökande. Det hälsofrämjande arbetet, när det gäller tandhälsa, behöver utvecklas.

Landstingen behöver inom samtliga verksamhetsområden vara uppmärksamma på och kompetensutveckla sin personal kring interkulturell kompetens, tecken på tortyr, sexuella övergrepp, patriarkala strukturer och jämställdhet och diskriminering på grund av sexuell läggning.

Den idéburna sektorn och föreningslivet är också en betydelsefull samverkansaktör och resurs i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Kommuner och landsting kan samverka kring aktiviteter som underlättar delaktighet, social samvaro och sysselsättning och som kan leda till utbildning och arbete på sikt.

SKL stödjer och samordnar kommunernas, landstingens och regionernas arbete för att möta behoven hos asylsökande, papperslösa och nyanlända samt att förebygga ohälsa i dessa grupper. SKL stödjer även landstingen i arbetet med att erbjuda hälsoundersökningar och driver på för att skapa bättre förutsättningar för att kunna erbjuda och genomföra hälsoundersökningar.

6 Ersättningar till kommuner och landsting

Utgångspunkter

Såväl statliga som kommunala skattemedel ska användas så effektivt som möjligt.

Konstruktionen av de statliga ersättningarna för asyl- och flyktingmottagande behöver förändras för att förenkla hanteringen och skapa rimliga ekonomiska villkor för kommuner och landsting. Ersättningarna ska som huvudregel betalas ut snabbt och utan ansökan. Ersättningskriterierna ska vara tydliga och underlätta förutsägbarhet.

Ersättningarnas nivå behöver förändras för att de ska täcka samtliga kostnader för kommunernas och landstingens insatser för asylsökande och kommunernas insatser för vård och boende med tillhörande myndighetsutövning för ensamkommande barn. De ska också täcka merkostnaderna för insatser för nyanlända med uppehållstillstånd. Ersättningarna ska räknas upp med löner och priser.

Det kommunala utjämningsystemet måste harmoniera med ersättningarna för asyl- och flyktingmottagandet.

Ersättningarnas träffsäkerhet bör regelbundet följas upp och justeras, inom ramen för ett samrådsförfarande mellan staten och SKL

Våra förslag till staten

59. Förbättra och effektivisera utbetalningen av ersättningar

Migrationsverket behöver ges formell möjlighet att betala ut ersättningar i förskott, direkt i samband med ansökan.

Ersättningarna för asylsökande barns skolgång bör förenklas genom att en schablonersättning införs och betalas ut utan ansökan. Schablonen bör baseras på ålder och inte på faktiskt studiedeltagande. Alternativet är ett system där kommunerna får ersättning efter rapportering av att eleven påbörjat (och eventuellt avslutat) utbildningen.

Ersättningarna för asylsökandes sjukvård kan förändras på så sätt att landstingen löpande fakturerar staten för faktiska kostnader på motsvarande sätt som man idag fakturerar utomlänsvård.

Migrationsverket bör återuppta utvecklingen av ett webbaserat system för ansökan och uppföljning av utbetalade bidrag

60. Inför nya ersättningar för att samtliga kommunala kostnader ska täckas

Nya schablonersättningar bör införas för asylsökande barn i ”heltidsförskola” och fritidshem.

En ny schablonersättning till kommunerna för asylsökande bör införas. Ersättningen ska täcka kostnader för till exempel socialtjänst, familjerätt, räddningstjänst, kultur/fritid, säkerhet och administration.

En tidsberoende schablonersättning bör införas avseende ensamkommande barn, som komplement till den initiala ersättningen. En tidsberoende ersättning ska täcka kostnader för god man/särskilt förordnad vårdnadshavare och myndighetsutövning inklusive uppföljningar av placeringar. Den initiala ersättningen bör höjas.

Förordningarna som rör statlig ersättning för mottagandet av nyanlända måste ändras så att kommuner och landsting har rätt till statlig ersättning för kostnader kopplat till de som får tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen.

61. Höj ersättningsnivåerna i befintliga ersättningar

Nivåerna på ersättningarna för asylsökande elever, som idag utgår från genomsnittseleven, måste höjas för att motsvara målgruppens genomsnittliga kostnader.

Ersättningen för asylsökande elever i grund- och gymnasiesärskola behöver höjas för att täcka faktisk kostnad.

De föreslagna nya dygnersättningarna för ensamkommande barn måste justeras utifrån faktiska kostnader för placeringarna och utifrån den faktiska sammansättningen när det gäller olika placeringsformer. Ersättningen för ensamkommande unga över 18 år bör betalas ut utan krav på att den unge får studiehjälp.

62. Se över ersättningen vid ankomst och mottagande av ensamkommande barn

Beredskapsersättningen för mottagande av ensamkommande barn behöver ses över när det gäller konstruktion och ersättningsnivå. I kapitel 1 föreslås att staten tar över ansvaret för det initiala mottagandet och ankomstboenden för asylsökande ensamkommande barn. Om så inte sker måste staten ta fullt ekonomiskt ansvar genom att ersätta berörda kommuner fullt ut för faktiska kostnader.

63. Differentiera, bredda och förläng ersättningen för flyktningmottagande

Schablonersättningen för flyktningmottagandet måste differentieras på fler åldersgrupper och utvidgas för att täcka fler kostnader. Det gäller till exempel kostnader för ekonomiskt bistånd och merkostnader för bosättning.

Det behöver också klargöras under hur lång tid som schablonersättningen avser att täcka kommunernas merkostnader. Utgångspunkten bör vara tiden fram till att de nyanlända kommer i egen försörjning. Ju längre den reella etableringsperioden är, desto större är de kommunala kostnaderna för till exempel ekonomiskt bistånd. Idag har många nyanlända ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd efter etableringstidens slut. Förslaget i kapitel 2 om möjlighet till förlängning av etableringstiden kan dock minska behovet av ekonomiskt bistånd.

64. Genomför regelbundna översyner av ersättningarna i samråd mellan staten och SKL

Regelbundna översyner behöver göras av ersättningarnas effektivitet och nivå utifrån kostnadsutvecklingen, antal asylsökande och nyanlända och deras bakgrund samt andra omvärldsfaktorer av betydelse. Ändrad ambitionsnivå, till exempel utökade möjligheter/ rättigheter till vuxenutbildning, förlängd etableringsperiod eller andra ökade krav på kommunerna måste åtföljas av reviderade ersättningar. Regelbundna översyner av ersättningssystemet bör göras i samråd mellan staten och SKL.

7 Forskning och utveckling

Utgångspunkter

Det behövs mer kunskap om hur mottagandet och etableringen blir framgångsrika och om förutsättningarna för en lyckad integration i lokalsamhället. Ett annat område är betydelsen av en hälsofrämjande etableringsprocess.

Gemensamma frågeställningar behöver formuleras för att forskningen ska kunna ge underlag för utveckling.

Våra förslag till staten

65. Avsätt medel för forskning och utveckling

Särskilda medel bör avsättas under en femårsperiod för att finansiera och samordna tillämpad och empiriskt grundad forskning som rör mottagande och integration i kommunerna. Forskningen ska lyfta fram framgångsfaktorer och behov av förändrade spelregler för att nyanlända ska kunna komma in i det svenska samhället på ett bra sätt. Forskningen bör utgå från ett brett samhällsperspektiv och knyta an till frågor som rör lokal och regional utveckling, tillväxtarbete, socialt arbete, digitalisering samt samhällsbyggande och samhällsplanering.

8 Sammanställning av förslagen till staten

1 Mottagande och bosättning

Asylmottagandet

1. Inför en fördelningsnyckel och överenskommelser för asylboenden
2. Förändra ebo-reglerna efter försöksverksamhet
3. Utred ibo – alternativ möjlighet till inneboende
4. Låt kommunerna erbjuda insatser till asylsökande
5. Utred hur asylsökande omfattas av försäkringar
6. Säkerställ att asylsökande kan resa med kollektivtrafik
7. Se över regelverken så att rättigheterna blir lika för alla i samma situation
8. Säkerställ tillgänglig information och vägledning om nya regelverk
9. Säkerställ att staten tar det samlade ansvaret för de som får avslag på ansökan om asyl

Bosättning av nyanlända samt bostäder

10. Säkerställ en närhetsprincip i bosättningen efter uppehållstillstånd
11. Låt kommuner - som vill och kan - ta emot fler nyanlända än kommunalet
12. Beakta mottagandet av anhöriga vid anvisning
13. Låt även de som haft ebo under asyltiden kunna anvisas en kommun för bostad
14. Ge kommunerna bättre ekonomiska förutsättningar för bostäder för nyanlända
15. Låt kommunerna ta över lägenheter som staten hyr för asylsökande
16. Underlätta och stimulera privatuthyrning
17. Förbättra de nyanländas förmåga att betala för sin bostad
18. Utöka antalet Mötesplatser

Prognoser, statistik och uppföljning

19. Utveckla mottagandeprognooserna
20. Inför samordningsnummer för asylsökande
21. Förbättra uppföljning och statistik över mottagandet
22. Ge Migrationsverket skyldighet att informera kommuner och landsting om asylsökande och nyanlända
23. Öka tillgången till individbaserad statistik för socialtjänst och skola

2 Etableringen på arbetsmarknaden

24. Kommuner och regioner måste kunna få ta ett större ansvar för etableringsinsatser
25. Främja samråd och ge utökade befogenheter för regional samverkan
26. Inför möjlighet till avtalsamverkan mellan kommuner
27. Analysera skillnaderna i etableringsuppdraget och framgångsfaktorerna
28. Följ hur tillfälliga uppehållstillstånd påverkar etablering på arbetsmarknaden
29. Säkerställ kompetensförsörjningen inom sfi
30. Möjliggör ett nationellt sammanhängande system för validering
31. Individualisera etableringstiden efter den nyanländas behov

32. Stimulera en anpassning av vuxenutbildningen till de nyanländas förutsättningar
33. Se över förutsättningarna för studiefinansiering för nyanlända
34. Skapa ett nytt etableringsspar för kortutbildade nyanlända 18-29 år
35. Etableringsersättningen behöver räknas upp och "glappet" åtgärdas
36. Säkerställ försörjningen under tiden för ansökan om förlängt uppehållstillstånd

3 Integration i samhället

37. Samordna utveckling av information till nyanlända
38. Förtydliga kraven på tolkar och öka antalet utbildningsplatser
39. Utveckla stimulansmedel inom kultur- och fritidsområdet
40. Stärk och stimulera kommunernas arbete med inkludering
41. Öka skyddet för förtroendevalda

4 Barn och unga

42. För över ansvaret för det initiala mottagandet av ensamkommande barn till staten
43. Förtydliga anknytningsbegreppet för anvisning av ensamkommande barn
44. Skapa anpassade boendelösningar för ensamkommande över 18 år
45. Ge asylsökande som fyllt 18 år rätt att påbörja och fortsätta utbildning
46. Stärk socialtjänstens möjlighet att arbeta med tidigt, samordnat och riktat stöd
47. Säkerställ lagstiftning mot barnäktenskap och ta fram vägledning till kommuner
48. Förändra systemet med gode män
49. Tillåt tillfälliga och flexibla lösningar för asylsökande barns skolgång
50. Stärk kompetensen att undervisa nyanlända elever
51. Ta fram stöd för bedömning av utländsk utbildning vid antagning till gymnasieskolan
52. Utred om studier i modersmålet ska ge meritpoäng
53. Inför en rätt att examinera elever på engelska

5 Hälsa

54. Utveckla hälso- och sjukvårdsupplysningen för ökad tillgänglighet
55. Utveckla arbetet med hälsoundersökningar
56. Ge nyanlända information om tandvård
57. Utvärdera hur psykisk ohälsa och missbruk utvecklas hos nyanlända samt stärk det suicidpreventiva arbetet
58. Följ upp konsekvenserna av mottagandet av barn och ungdomar med funktionsnedsättningar

6 Ersättningar till kommuner och landsting

59. Förbättra och effektivisera utbetalningen av ersättningar
60. Inför nya ersättningar för att samtliga kommunala kostnader ska täckas
61. Hög ersättningsnivåerna i befintliga ersättningar
62. Se över ersättningen vid ankomst och mottagande av ensamkommande barn
63. Differentiera, bredda och förläng ersättningen för flyktingmottagande
64. Genomför regelbundna översyner av ersättningarna i samråd mellan staten och SKL

7 Forskning och utveckling

65. Avsätt medel för forskning och utveckling

SKL:s agenda för integration

SKL:s agenda för integration innehåller ett sextiotal punkter med förslag till regering och riksdag och utvecklingsområden för kommuner, landsting och regioner i syfte att förbättra asyl- och flyktingmottagandet och nyanländas etablering i Sverige. Förslagen och utvecklingsområdena omfattar mottagningsystemen, etableringen på arbetsmarknaden, integration i samhället, barn och unga, hälsa, ersättningar till kommuner och landsting samt forskning och utveckling. Agendan har beslutats av SKL:s styrelse.

Upplysningar om innehållet
Agneta Rönn, agneta.ronn@skl.se
Karin Perols, karin.perols@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2017
ISBN 978-91-7585-467-0

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN 978-91-7585-467-0